

De nasjonale forskningsetiske komiteene
Kongens gate 14
0153 OSLO

Vår ref.: 20/10826-7

Dato: 16. november 2020

Innspill til NESH fra Universitetet i Stavanger

Universitetet i Stavanger viser til deres høringsbrev datert 21. september 2020. Vi takker for muligheten til å gi innspill til revidert versjon av retningslinjene til Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH).

Etter en intern høringsrunde er det kommet inn innspill fra to fakulteter; Fakultetet for utdanningsvitenskap og humaniora og Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Et felles innspill fra fakultetene er et ønske om at det blir utarbeidet en engelsk versjon av de endelige retningslinjene.

Fakultetet for utdanningsvitenskap og humaniora har følgende innspill og forslag til endringer:

Vi anerkjenner komiteens arbeid med revisjonen, med den hensikt å gjøre retningslinjene til et godt arbeidsverktøy og gi veiledning i forskerhverdagen, og vi støtter endringen/forenklingen av tittelen.

Det er fint at retningslinjene er tydeligere presiserte, og de er med dette lagt bedre til rette for studentenes bruk.

Nedenfor gir vi våre innspill til noen punkter i tråd med disposisjonen i retningslinjene:

GRUNNLEGGENDE FORSKNINGSETISKE PRINSIPPER

Innledningen gir et godt grunnlag for å videre lesning og fortolkning av retningslinjene.

Side 5, siste setning i andre avsnitt: «Derfor er *forskningsformidling* en viktig del av forskningens samfunnsansvar»

Det bør også understrekes tidlig i dokumentet at formidlingskvalitet er sentralt for forskningskvalitet, ikke bare et samfunnsansvar. Setningen på side 41 bør løftes fram i starten av dokumentet: *Kravet om etterrettelighet er det samme ved forskningsformidling som ved vitenskapelig publisering.*

Side 5, tredje setning fra bunnen:

Følgende setning er uklar og overflødig, og kan utgå: «Forskere har ansvar i et bredt spekter av roller og sammenhenger ut over selve forskningen.»

Side 6, første setning i tredje avsnitt:

Følgende setning blir uklart med tanke på hva som er sagt om forskeren sitt ansvar tidligere i punktet, og bør utgå: «Samtidig har forskere alltid et *medansvar* for forskningsetikken, også når de utfører oppdrag eller deltar i samarbeid med eksterne partnere».

Side 6, siste setning i tredje avsnitt:

«I noen situasjoner kan konflikten mellom de ulike rollene være så sterk at de ikke kan kombineres». Det er uheldig at ordet konflikt blir brukt her (er kanskje hentet fra engelsk?), framfor rolleblanding eller lignende.

Side 6, Under *Avgrensning og virkeområde* fjerde avsnitt:

Under *Avgrensning og virkeområde* fjerde avsnitt kan det gjerne legges til fotnote også her som viser til Forskningsetikkloven i forbindelse med at retningslinjene er rådgivende og veiledende.

A) FORSKERFELLESKAPET

Side 10,

Bra å flytte del A til starten av retningslinjene. Punkt *A9 Deling av forskningsdata* er imidlertid for unyansert med tanke på kvalitative data som er underlagt krav om personvern (e.g. GDPR). Vi foreslår å synliggjøre en kobling til *B23 Lagring av forskningsmateriale*, tilsvarende det som er gjort under *B20 Anonymisering* siste avsnitt.

Side 10, overskrift punkt 1. «God henvisningsskikk»:

Stilistisk: Dette er den eneste overskriften som har vurdering i seg (god), de andre er tematisk skildrende.

Side 10, overskrift punkt 2:

Tittelen på dette punktet var klarere i forrige versjon av retningslinjene: Kollegiale forpliktelser.

Side 12, tredje avsnitt:

Det er uheldig å bruke termene 'æresforfatterskap' og 'gjesteforfatterskap' uten å markere de med hermetegn, «såkalt», eller kursiv (som med salamisering og duplisering lenger ned på siden).

Side 14, punkt 8:

Formuleringen «løgnaktig gjengivelse av annen forskning» treffer dårligere enn den burde. Her bør det også komme fram at det gjelder bredere: også tendensiøs gjengivelse.

B) FORSKINGSDELTAkere

Side 18 og 20,

Vi støtter viktige presiseringer av samtykkeproblematikk med barn, men stiller oss litt undrende til at skille mellom juss og etikk skal flyttes til et appendix slik det går fram under B14, siste avsnitt. Hva er problemet med å ha dette med som selvstendig del av retningslinjene?

D) ORGANISERING OG FINANSIERING

Side 36,

Uavhengighet; fint med presiseringer av *D39 Samarbeidsforskning* og *D40 Brukermedvirkning*. Det kan oppleves problematisk med uklarhet om samarbeid og eierskap i forskning med både offentlige og private aktører.

Det samfunnsvitenskapelige fakultetet har følgende innspill og forslag til endringer (forslag til endring/tillegg vises i kursiv):

A) FORSKERFELLESSKAPET

nr. 3. Medforfatterskap, vi ønsker at følgende problemstilling omtales:

Retningslinjene bør si noe om hvordan konflikter bør løses i de tilfeller en medforfatter vil trekke seg fra samarbeidet om en artikkel (pkt. 3 og 4 i Vancouver-anbefalingene), for eksempel at en medforfatter ikke lenger vil stille seg bak innhold og/eller konklusjon i en artikkel. Er artikkelen da å anse som upublisert? Hvordan ivaretas rettighetene til medforfatteren som vil trekke seg, og (med)forfatteren som ønsker å gå videre med publisering?

nr. 10. Veilederforholdet, siste setning:

SV-fakultetet foreslår at ordene «er hovedregelen at» strykes, og erstattes av ordet «skal», som følger:
Om det utvikler seg et tett forhold mellom veilederen og student/stipendiat, for eksempel intimt, seksuelt eller terapeutisk, ~~er hovedregelen at~~ skal veilederforholdet avbrytes.

nr. 12. Internasjonalt samarbeid, forslag til tillegg:

Utilbørlig politisk internasjonalt press på forskningsresultater, slik som å frasi seg rettigheter til egne forskningsresultater, forsøk på påvirkning av hva eller hvordan resultater publiseres og lignende, må ikke aksepteres.

nr. 13. Risiko og sikkerhet, forslag til tillegg i nest siste avsnitt:

Forskningsinstitusjoner må ha fokus på forskning tilknyttet landene som nevnes spesielt i PSTs trusselvurdering (sikkerhetspolitiske hensyn).

E) FORSKNINGSFORIDLING

nr 50. Deltagelse i samfunnsdebatten, forslag til tillegg:

Forskernes deltagelse i samfunnsdebatten stiller strenge krav til redelighet, etisk fremferd, (vårt tillegg) saklighet, argumentasjon og klarhet.

Det er også kommet inn innspill fra en enkeltforsker ved Universitetet i Stavanger. Innspillene er som følger:

Det påpekes følgende uklarhet: Juridiske spørsmål knyttet til personvern og vitenskapelig uredelighet blir sagt å skulle flyttes bak i et appendix (i høringsbrevet). Imidlertid angår punktene, 6. *Plagiat*, 7. *Fabrikkering og forfalskning* og 14. *Samtykke til å delta i forskning*, alle juridiske problemstillinger som personvern og vitenskapelig uredelighet.

Det er også påpekt mulige konflikter mellom nasjonale og internasjonale forventninger/ regler/ retningslinjer knyttet til veileders medforfatterskap i stipendiater artikler (forventning om automatisk medforfatterskap) – og at «...kollegaer i andre land kan være forpliktet til å følge egne nasjonale standarder». Dette bør ses opp mot punkt 13. *Risiko og sikkerhet*, også for stipendiater i forhold til utilbørlig press (sanksjoner/ straff).

Med vennlig hilsen

Merete Vadla Madland
prorektor for forskning

Kjersti Melberg
forskningsdirektør

Saksbehandler: Bitten Lunde, tlf.: +47 51 83 27 63

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer